

A Magyar Katolikus Püspöki Kar 1946-os karácsonyi körlevele

Kedves Híveink! Az Egyház hajóját viharos tengeren bölcsen kormányzó Szentséges Atyánk azt állapította meg 1945. évi, karácsonyi szózatában, hogy a béke, amely után oly sóvárogva áhítoznak a népek, egyre távolodik tőlünk. Az emberek fiai csüggedt madarakként tekintenek a ködbevesző békeremények felé. A világ azt a békét, amely neki nincs, nem adhatja meg. A nemzetek és hatalmasok tárgyalják a béke ügyét. De a béke, a lelkek megbékélése, akárhányszor és bárhol fogjanak hozzá, nem akar elkövetkezni, mert nemcsak fennen hirdetett elveiket felejtik ki belőle, hanem figyelmen kívül hagyják az igazság és szeretet elengedhetetlen alapelveit is, vagyis az egyetlen alapot, a mi Urunk Jézus Krisztust (Kor. I. 3, 11.).

Mennyire beigazolódnak így az, amit a Zsoltáros évezredekkel ezelőtt minden idők nemzedékei számára megállapított: „Ha az Úr nem építi a házat, hiába dolgoznak az építők” (126, 1.). Ha minden nép és nemzet ráeszmélt erre, nekünk árva, szegény magyaroknak az idők kegyetlen ostromuhogása lehet erre a megtanítónk. Az ostromsálak szeges, megszámlálhatatlan fonata és sora marja, tépi, szaggatja testünket, idegrendszerünket és lelkünket.

Frissében állnak előttünk a felvidéki események, amelyek során a legősibb magyar települések, csallóközi magyar falvak szintiszta magyar lakosságát fegyveres csendőrök, katonák, partizánok közmunkára kiírás ürügyével körülzárják. Külön a férfiakat, külön a nőket, külön a gyermekeket elszállítják Kolin, Pilsen, Prága, stb. vidékére. Az ősök és a maguk verejtékes szorgalmából szerzett, szép vagyonukból engedélyezett, némi cók-mókkal hajítják, szállítják őket. Állataikat is szállítják, de más úton, nem nekik. Ha ott is hagyják ezeket, új telepések ülnek az ősi vagyonba. Elvész templomuk, iskolájuk, családi házuk, temetőjük, amelyekhez ezeréves, drága emlékek fűződnek. Számos, 7–8 hónapos terhes nőt, sőt a szülési fájdalmakban vajúdó, valamint néhány hónapja szoptatós anyát hurcolnak el. Szobrok, emléktáblák válnak a gyűlölet és rombolás nyomán romhalmazokká. Elvadulás és embertelenség üli embertestvéreken diadalát akkor, amikor a béketárgyalás Párizsban a kiűzésnek ellentmondott és államközi tárgyalást rendelt, most pedig Amerikában az üldözéssel szemben a kisebbségi jogok biztosítását sürgette.

Tört remények. Hiába várunk békét, hiába várjuk a borúfellegek távoztát, hazánk sorsának jobbrafordulását, keresztjeink könnyebbségét, a világ minden égtájáról sűrűsödő fohászok meghallgatását, a foglyok szabadulását. Hiába áhítjuk a magyarüldözés megszűnését, a kétségek és bizonytalanságok eloszlását, mezeink termő erejének visszatérését, a törvény és igazság diadalát, a kemény szívek megenyhülését, az éhezők kielégülését, a kolduscondrák eltűnését, a sorvadók életrekelését, a betegek gyógyulását, a bűnösök észretérését, a szomorúak vigasztalását, a végsőt vonaglókat visszatérő életét. Amíg a bűnös Magyarország fölé nem magasodik az imádkozó-bűnbánó, arccal – minden „más helyett” – az Isten felé fordul, a természetfelettihez visszatérő, a lelkileg megújuló Magyarország, addig hagyjunk fel ezekkel a reményekkel.

Ahol a mi reményünk él... Ha már a földi remények megint így elhervadtak, a békét ott kell keresnünk a Béke Fejedelménél és a Béke Királynőjénél; keresnünk, sürgetnünk, kérnünk kell érte szünet nélkül (Ap. csel. 12, 5), amíg meg nem kapjuk, amíg meg nem találjuk, és amíg a béke országa meg nem nyílik nekünk (Máté 21, 23). Mi, hívők, vegyük kezünkbe a béke szent ügyét, úgyhogy ostromoljuk meg az eget milliók és milliók alázatos, állhatatos imádságával és imádsággal egészen átítatott étellel.

Vannak, akik kitartóan, buzgón imádkoztak és engeszteltek népünk körében. A légitámadások idejéből a városokban sok megható és felejtethetetlen imaegyüttesről tudunk. De féltő, hogy ebből sok immár a múlté és hogy többen vannak, akik lélek nélkül imádkoznak, vagy tán rég elhalt ajkukon földi édesanyjuk és az Anyaszentegyház imaélete. Voltak, akik népgyűléseken virtuskodva emlegették, hogy ők bizony nem keresték az Istent a világháború végső felvonásában sem. Vannak, akik vigadni, dalolni se szégyenlenek népünk szinte halálos vonaglása idején, mások bambán viselik az idők sűrű és csontig-velőig ható ostromcsapásait. Szenvedésüket nem teszik engesztelő erejűvé és érdem- szerzővé. Vaksággal és tompultsággal megvert Jeruzsálemként nem ismerik meg látogatásuk idejét (Luk. 19. 44.).

Most más időknek kell jönniök az egész nemzet életében. Hívjuk csak vissza ide annyi hiábavaló próbálkozás csődje után az imádság világát.

Újat, lehetetlen kívánunk talán? Ó, nem! A kinyilatkoztatás és a magyar történelem tanúsága szóljon és adja meg az Újév lelki irányát!

I. *Kinyilatkoztatás.* Amióta a bűn tövise sebzi az emberi szívet és bojtortántermővé teszi az élet útját, bűnbánattal odasimul a szenvedő ember Istenéhez, aki hatalmas és irgalmas. *Noé* a vízözön után a még iszapos földön oltárt emel, hogy ott imádkozzék és áldozatot mutasson be, várva a béke szivárványát. A ninivei fogság idején az öreg *Tóbiás* elsorolhatatlan gyötrelmei, fogság, vagyonelkobzás, halálra keresés, éhínség, vakság közepette nem hagyja el az igazság útját. Hirdeti, hogy jó az imádság böjtöléssel és alamizsnálkodással (Tób. 12, 8.). Cselekszi is

mindhármát. Ilyen időben még gondosabban neveli fiát, tartja rendben, istenfélelemben családját. Ninivéből járt el, amikor csak tehetette, a messze, nagyon messze jeruzsálemi templomba. Nem evett pogányok étkeiből, üdvös intéseket adott fogolytársainak. Kölcsönrel, alamizsnával segítette, vigasztalta rokonságát. A mezíteleneket ruházta, a megholtakat és megöletteket szorgalmasan eltemette. És mindezek felett és végeztével könnyhulla tással imádkozgatott (3, 1.). Az *Üdvözítő* egész éjszakákat töltött Isten imádsásával (Luk. 6, 12.) és megtanította övéit is imádkozni. Egyháza imádkozó Egyház, ennek templomai az imádság házai. A családi ház is nem kis mérvben a közös imádságtól érdemesül a családi szentély magasztos elnevezésére. Mi, katolikusok, a legvallásosabb vallás hívei, az első keresztények példáját követve kell, hogy „mindnyájan, egy akarattal állhatatosak legyünk az imádságban” (Ap. csel. 1. 14.). Ha a gonoszlélek megerősödött, nem űzhetjük ki másként, mint imádság és böjtölés által (Máté 17, 20; Márk 9, 28.). Nemcsak asszonyi teendő ez. Az őskeresztények férfairól állapítja ezt meg elsősorban az írás. Amerre terjedt a Földközi-tenger körül az Egyház, vele haladt előre az imádságos élet. A nemzetek apostola azt sürgeti, hogy „a szorongatásban béketűrők, az imádságban serények és a keresztény társak, sőt az ellenségek szükségére adózók” legyünk (Róm. 12, 12, 20.). A virrasztás áldozatát is megéri az imádság (Kol. 4, 2; Tim. I. 5, 5.). Mindenkor, éjjel-nappal buzgólkodást sürget az imádságban (Kol. 4, 12.).

A Szentírás az imádságban látja az emberek fiai számára a bölcsességet ahhoz, hogy megszabaduljanak a veszedelemből és megmentse őket az Úr a gonosz időben (Sírak 51., 16-18.). Az imádságban látja Szent Péter is a keresztényi okosságát (Pét. I. 4, 7.).

Korunkban Lourdes és Fatima bűnbánat- és engesztelő szelleme csak újból hangsúlyozza a kinyilatkoztatás útmutatását.

A Szűzanya töviskoszorús Szíve. A távoli Portugáliában, Fatima nevű kis falu határában az első világháború tetőpontján, három ártatlan pásztorgyerek közbejöttével, a Szent Szűz megmutatja töviskoszorús, Szeplőtelen Szívét az emberiségnek. Hat alkalommal hirdeti és sürgeti, hogy engeszteljünk és az engeszteléssel hangoljuk irtalomra magunk és minden bűnös ember iránt az Úristen fölségét. Így elhárítjuk Isten sújtó ostorát az emberiség felől. Ha meg nem térünk, az akkorinál még súlyosabb világháború következik reánk. A három gyermeknek és rajtuk keresztül a világnak a rózsafüzér napenkénti imádkozását ajánlja.

Mivel nem engeszteltünk, elkövetkezett a világra mindaz, amit a Szűzanya elénk tárt: a háború szenvedése, az Anyaszentegyház üldözése, ártatlanok vérehullása, pusztulás, éhínség, döghalál. De még nem aludt ki a mécses, még rendelkezésünkre áll a végső pillanat: fogjunk mindnyájan, vállalva az engeszteléshez! A Szűzanya Szeplőtelen Szívét engeszteljük, érdemeinket egyesítsük Mária édesanyánk közbenjáró könyörgésével, ez kedves és haragcsillapító áldozat lesz Isten előtt. Ezt az engesztelést anyai felsőbbbségével kívánja az Egyház, különösen azóta, hogy a fatimai jelenés negyedszázados fordulóján XII. Pius pápa felajánlotta az Egyházat és az emberiséget a Szűzanya Szeplőtelen Szívének. Ekkor nevezte az Isten anyját a Világ Királynőjének.

II. A magyar történelem. Ha minden népet érint ez a fatimai, megrázó üzenet, különösen szól hozzánk, magyarokhoz, a Világ Királynője. Egyrészt azért, mert mi fuldoklunk leginkább az általa kárhozott bűnökben (káromkodás, tisztátalanság, stb.), másrészt a Világ Királynője a mi Szeplőtelen Nagyasszonyunk is egyben. És tudtunk mi egykoron imádkozni. Történelmünk a bűn és vér világa mellett az imádság felszentelt temploma is egyben. Középkori okleveleinkben meghatóan mutatkozik a hívek hitbuzgalma. Birtok- és egyéb adományok jogcíméül Isten dicsőségét, segítségét, bűneik bocsánatát és az imádság erejét emlegetik. Állami törvényeinkben sűrűn találkozunk a vezekléssel. A böjtöt a hívek nem más népek, hanem a szerzetesek szigorával tartották. A pápák állapítják meg, hogy a magyar nép az Úr parancsait készségesen követi, zárandokol, vezekel. A szomszéd országoknak az erények terén mintaképül szolgál. Szántó István, az első magyar jezsuita régi írások alapján följegyzti, hogy a középkori magyar hitbuzgalom páratlan az európai népek körében. A magyarok vesznek részt legnagyobb számban a római jubileumi búcsúban, így a bűnbánat szellemében is. Részben ezért is kapnak előkelőbb helyet a római ájtosságokon. Pázmány Péter a nagy területi és lelki megoszlás nyomora idején azt írja a nagyszombati bírónak: tegyen a városi tanáccsal oly rendeltetést, mellyel az Isten engeszteltessék, mert ha Isten nem könyörül rajtunk (minthogy nem is könyörül, ha ő szent fölségét bosszantjuk), félő, hogy az öröm siralomra fordul. Még a nem-katolikus erdélyi fejedelmet, I. Rákóczi Györgyöt is arra buzdítja, hogy mindenen felett Istent engesztelje, mert Istennek kedvét kell keresni elsőben is. Rajtunk minden az Isten ostora, az ő igazsága büntet vétkeinkért.

Idézhetnők nektek nehéz magyar korszakok általános nemzeti imádságát. Erdők, nádasok, barlangok mélyén éveken, évtizedeken és évszázadokon át ostromolták eleink az Eget tatár- és törökvész, éhínség és nyomor, pestis és kolera, harcok és elnyomatás, májusi fagyok, nagy árvizek és tűzvészek idején. Helységről-helysére vannak emlékei ennek a fogadalmi ünnepekben. Hatalmos oszlopokban, nagy lánggal tört fel a bűnbánat, az engesztelés a magyar földről. Így imádkozott Szent István, Szent Gellért és Szent Imre a lét és nemlét kérdése, Szent Margit az ország letarolt állapota, férfiak, asszonyok és gyermekek a haza széttépettségének idején. Közel száz éve pedig az egész nemzet Scitovszky hercegprímás mariazelli könyörgő zárandoklatán és egyidejűleg itthon.

Általános engesztelés. Tagadhatatlanul szép ma is az, hogy egyik alföldi helységről ebben az évben is 2000 zarándok indult gyalog, kenyéren és vízen, a kétszer 17 km-es utat jelentő Pálósszentkútra. Hegyalja egyik, 3000 hívós községében minden első szombaton 400 körüli hívő engeszteli Mária Szeplőtelen Szívét a fatimai üzenet szellemében. Az egyik városi munkás-plébánia híveiből 200 csoportban mondják állandóan a rózsafüzért. Tízezrek és tízezrek hódoltak Szent Margit és Szent Gellért ereklyéje előtt, a fővárosban százezrek áhítata és lelkesége övezte a Szent Jobbot. Felejthetetlen élményünk a fővárosi férfiak hatalmas, máriaremetei zarándoklata. Máriapócson több, mint 200.000 zarándok térdel a könnyező Mária-kép előtt, tesz hűségnyilatkozatot az Egyház fejének. De ezek, ha folytathatók is felsorolásukat, bármily fölemelő tények, mégis ritka lángok. Hány helyen nem vesznek tudomást az Urangyaláról, a pénteki háromórás harangszóról, se otthon, se az utcán; nincs asztali áldás, közös imádság, a kereszt járó körmenet nem fontos, nincs Advent, se Nagyböjt, csak a test él... Vagyunk olyan mélyen, mint 1241 és 1526 után, de lelki megújulásunk, bűnbánatunk, imádságunk messze van attól. Különösen pedig messze vagyunk attól a meglátástól, amit az öreg Tóbiás hasonló helyzetben, testi vaksága idején is hirdetett: „Mivelhogy nem engedelmeskedtünk a te parancsaidnak, azért adattunk ragadományra, fogságra és halálra, csúfságra és gyalázatra minden nemzeteknek, melyek közé elszórtál bennünket” (Tób. 3, 4.).

Lángtenger kell az egész magyar földre imádságból, hitből és engesztelésből. Ezekkel felülhaladjuk a káromkodást és a vasárnap megszenteltetését; az Isten-tagadás, Egyház-bántás, az erkölcsi lazulás, a korrupció, a Tízparancsolat mindegyike sorozatos áthágásának sűrű szövevényét.

Az ország városai, falvai, tanyái, hegyei, lakott helyei, katolikus intézményei, zárdái, iskolái, társulatai, családjai álljanak a nagy természetfeletti, nemzeti erőfeszítésbe, az egyetemes, a helyről-helyre az egész egyházközséget átfogó engesztelésbe.

Módozatai: A nagy cél eléréséhez arányban álló, hatalmas, imádkozó, engesztelő tábor kell. A gyermekek, betegek, szenvedők, öregek, nők imádságát támogassák a legények és férfiak. A papok, szerzetesek és szerzetesnők ajánlják fel fogadalmaikat, kötelező imádságaikat, önként vállalt keresztjeiket Jézus Szívének az Isten Anyja, Szeplőtelen Szíve által.

Mindent megelőzően a katolikus kötelességeket (mindennapi imádság, vasár- és ünnepnap szentmise, péntek és Húsvét) mintszerűen megtartjuk és hozzátartozóinkkal is megtartatjuk. A családi közös imát, ha máskor nem, legalább este vissza hozzuk és végezzük. Azután, Kedves Hívek:

1. Megkezdjük a hónap első péntekje, szombatja és vasárnapja megszentelését. A három napon új és új rétegek vonuljanak a bűnbánat után a szentáldozáshoz a látogatott szentmiséken. Pl. első pénteken jöjjenek a gyermekek és az ifjúság, szombaton a nők, első vasárnap a férfiak. Csütörtök-szombat vagy péntek-vasárnap az esti szentóra vagy litánia szépen, hasznosan előkészítene és kiegészítene az ünnepi keretet. Pénteken Jézus Szíve-ájtatosságra, szombaton a Szeplőtelen Szív tiszteletére rózsafüzér-mondásra gyülekezettek. Csütörtök vagy vasárnap engesztelő szentségimádási órát tartsatok. Ez ismétlődhetné hónapról-hónapra. Egyszer az egyik, másszor a másik felsorolt és általános bűn megengesztelése történjen a meg hirdetés és előkészítés után. Akik pénteken megáldoztak, ha nincs halálos bűnük, járuljanak szombaton és vasárnap is az Úr asztalához.

2. Milyen szép volna, ha engesztelő szentmiséket mondatnátok, ezen megjelenétek, mint a pap és hívek közös engesztelő áldozatán. Itt is sorra kerülne a káromkodás és a többi, talán égbekiáltó bűn adósságlevelének elintézése.

3. A böjtöt hamvazószerdával újból elkezdjük, mert megszűnt az általános, a háborús időkre szóló felmentés. Amikor százezrek viselik a kényszerű böjt áldozatát, jó lenne Szent Margit követésében ezzel is engesztelést nyújtanunk. A következő Nagyböjt különösebb lelki kiaknázása nagyon-nagyon égető.

4. Sok helyen megkedvelték a hívek az engesztelő szentségimádási hónapot. Ez abban áll, hogy egész hónapon keresztül végzi a szentségimádást előzetes vállalás után a nappali órákban a közületek legalább 2-2 hívője.

5. Ajánljuk az összes egyházközségeknek, hogy Jézus Szíve ünnepét nyilvános ünnep módjára: ünnepi istentiszteleti renddel, munkaszünettel és engesztelő körmenettel üljék meg.

6. A búcsújárások ősi szép szokását újítsuk fel, országszerte.

7. Egyik vasárnap rendezzék meg a már hazaérkezett hadifoglyok hálaadó szentmiséjét, a következőn a még távollevő hadifoglyokért a könyörgő szentmisét. Az elsőre a hadifoglyokat, a másokra övéiket hívjuk meg széles körben. Előtte három- estés ájtatosság is alkalmas volna. Az összekötők révén el lehet és el is kell mindenütt érnünk, hogy minden családból legalább egy családtagot a fenti ájtatosságok egyikébe-másikába bevonunk.

Kedves Híveink!

Vegyük fontolóra, hogy minden bajnak gyökere az Istentől és törvényeitől való elidegenedés és hogy a kevélyek gonoszsága megsokasodott felettünk. Jó az Úr és jobb nekünk az ő szája törvénye sok ezer aranyból és ezüstből (Zsolt. 118, 68 –72.). Az Úrnak nagyhatalmú és nagyirgalmasságú Szíve és Édesanyjának is jóságos Szíve van. A

magát megaláznak imája áthatol a felhőkön (Sirák 35, 21.) és az Úr tekint az alázatos imára (Zsolt. 101, 18.). Az Égre szálló imádság és alamizsna fölszáll és emlékezetben van az Isten színe előtt (Ap. csel. 10, 4.). Ha alázatosan, állhatatosan, megtérve, hittel imádkozunk és élünk, a kelevény megtalálja a gyógyító fűvét. Halljuk majd az Úr szavát a kiengesztelődés nagy napján a beteg Ezekiással: „Meghallgattam imádságodat és tekintetbe vettem könnyhullatásaidat, és íme, meggyógyítottalak téged” (Kir. IV. 20, 5.). És jobb lesz az imádság végén, mint a kezdetén (Sirák 7, 9.). Azt pedig bizonyosnak tartja minden, aki téged tisztel, hogy az ő élete, ha próbálásban lesz is, megkoronáztatik, ha pedig szorongatásban lesz, megszabadul; és ha megfenyítetik, a te irgalmadhoz juthat. Nem gyönyörködsz a mi vesztünkben. A fürgeteg után csendességet szeresz és a könnyhullatás és sirás után örvendezést adsz” (Tób. 3, 21–22.).

Ha most az Úr szavát halljátok, meg ne keményítsétek szíveteket (Zsolt. 94, 8.). Ezeréves történelmetek tanítását hirdetjük nektek. A feltámadás ígét, mint az életmentő pajzsot és kötelet adjuk kezetekbe. Fogadjátok ezeket az átvészelt nehéz időköt eleitek lelkiületével, hitével és elhatározásával. Induljatok, árvízi hajósok és mentők, annyi és annyi szent egyéni, családi, társadalmi és nemzeti érték megmentésére. A mi természetfeletti táborozásunk történik: Istenért, hazáért és szabadságért! A kegyelmi élet megőrzi a Nagyasszony és Szent István örökségét, szentjeink együtt imádkoznak velünk, értünk. Benned bizunk, Uram, egyedül és Édesanyádban, Nagyasszonyunkban és tudjuk, nem szégyenülünk meg (Zsolt. 30, 2.). Amen.

Esztergom, 1946. Karácsony.

Hogy a körlevél gondolatai feledésbe ne menjenek, elrendeljük:

1. A csendes szentmisék után előírt, ú.n. Leo-imádságot a miséző pap ezentúl így vezeti be: „Imádkozunk az Anyaszentegyház szabadságáért és felmagasztalásáért.”
2. Újév napján reggel 6-tól este 6-ig engesztelő szentségimádást tartunk. Különösen fontos az, hogy a férfiak – ahol vannak, a munkások is – megszervezetten vegyenek részt a szentségimádásban.
3. A hóeleji háromnapos ájtatosságot (első péntek, első szombat és első vasárnap) az 1947-ik évre vezessük be mindenütt.
4. Gondos előkészítés után a keresztjáró körmenetek régi jelentőségét és látogatottságát visszaállítjuk.
5. A többi felsoroltból azt, ami a helyi viszonyoknak megfelel, kezdjük meg.
6. Ennek a körlevélnek a gondolatai gyakran kerüljenek bele szentbeszédeinkbe! Szintügy Szent János 15, 9 – 17. tanításai.
7. Ahol még nem történt meg a felajánlás Mária Szeplőtelen Szívének, templomként ünnepélyesen végzendő.
8. Jézus Szíve trónraemelését minden családban végezzük el az Újévvvel. Ahol megtörtént, újítsuk meg.
9. Szorgalmazzuk a gyakori szentáldozást. Pl. a házasságkötés évfordulóján az egész család járuljon közös szentáldozáshoz.
10. Egyének engesztelő felajánlása: az élet minden cselekedetét, imádságát, munkáját, kötelességteljesítését, vezeklését, a betegséget, szenvedést, nélkülözést Jézus Szívének az Istenanya Szeplőtelen Szívével egyesülve.
11. Ne engedjük a szokásból kimúlni a „Dícsértessék”-kel való köszöntést, hisz ez hitvallás, ősi magyar köszöntés és búcsúval is jár. Ez a legszebb engesztelése a káromkodás bűnének.

Mindszenty József s. k. bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek. Grösz József s. k. kalocsai és bácsi érsek. Dr. Czapik Gyula s. k. egri érsek. Virág Ferenc s. k. pápai trónálló, pécsi püspök. Shvoy Lajos s. k. székesfehérvári püspök. Dr. Dudás Miklós s. k. hajdúdorogi püspök. Dr. Madarász István s. k. kassai püspök. Dr. Péteri József s. k. váci püspök. Kovács Sándor s. k. szombathelyi püspök. Dr. Hamvas Endre s. k. csanádi püspök. Papp Kálmán s. k. győri püspök. Dr. Bánáss László s. k. veszprémi püspök. Kelemen Krizosztom s. k. pannonhalmi főapát. Bárót Mihály s. k. szatmári püspöki helynök.